

Citát:

*„Příroda není chrám,
ale dílna, ve které je
člověk dělníkem.“*

I. S. Turgenev

Úvodník

Vážený čtenáři,

vývoj státní politiky v oblasti lesního hospodářství samozřejmě ovlivňuje hospodaření v lesích obcí i privátních vlastníků, nejen v lesích státu. Jeho dopady se promítají do lesnické legislativy a je na vlastnících lesa, aby si své zájmy uhájili. Určitě vás proto budou zajímat názory na současnou situaci, ale hlavně návrhy na její řešení od osob pohybujících se na významných pozicích v českém lesnictví, ale také našich poslanců, kteří jsou důležitým kamenem v mozaice legislativního procesu. Je to téma navýsost aktuální a proto jsme mu věnovali podstatnou část Zpravodaje.

Zatímco naši sousedé v Evropě intenzivně přemýšlejí například nad dalším využitím dřeva jako trvale obnovitelné suroviny a hledají nové příležitosti realizace pro vlastníky lesa i dřevozpracovatele a zainteresované strany se dokážou společně soustředit na komplexní řešení problému, u nás se problematika lesnictví scvrkla na „nepovedená“ výběrová řízení u státního podniku Lesy České republiky. Tyto vleklé spory kolem správy státního lesa jsou zčásti důsledkem špatně nastaveného systému v roce 2003, ale jejich kořeny sahají mnohem dál, k transformaci lesního hospodářství na počátku 90. let. Hlasitý nesouhlas podnikatelských subjektů, které v uplynulých letech vykonávaly lesnické činnosti v lesích státu, se změnami v dosavadní zaběhané praxi - zejména rozhodnutí o prodeji dříví v režii státního podniku - je logickým vyústěním situace. Tyto vybrané subjekty měly velmi snadný přístup ke strategickému množství suroviny ze státního lesa a na obchodování dřívím založily svůj byznys.

Většina nestátních vlastníků lesů v ČR, ať obcí či soukromých majitelů větších lesních celků využívá pochopitelně také služeb podnikatelů, drobných živnostníků nebo i velkých firem, které vlastní moderní harvesterové technologie. Činnost těchto firem je však chápána jako služba a je omezena na konkrétní pěstební či těžební práce, popřípadě údržbu infrastruktury. Vlastní prodej dřeva až na některé výjimky si provádí nestátní vlastníci nebo jeho správce sám. Je tak pánem situace a nikoliv pouhým pasivním pozorovatelem. Dlužno dodat, že stejně postupují nejen soukromí majitelé, ale i státní lesy v Rakousku, Finsku, Bavorsku, Estonsku či na Slovensku.

Poslání státního lesa se příliš neliší od obecního lesa, jedné z forem veřejného vlastnictví. A jistá analogie je i v jeho správě a řízení. Stát v čele s poslanci, senátory a vládou odpovídá svým občanům za to, jak nakládá s dědictvím předchozích generací. Stejně tak vedení radnice má odpovědnost ke svým voličům za stav svěřeného majetku, musí k němu přistupovat s péčí nejlepšího hospodáře a pokud možno ho zmnožovat a peníze do něj znovu investovat. Zda se to obcím a městům daří, se můžete dočíst v dnešních anketách.

*Ing. František Kučera
předseda SVOL*



Ilustrační foto: Lenka Růžková

Quo vadis české lesnictví?

Začátkem února tohoto roku se konal na půdě Senátu seminář s podtitulem „Problémy lesnické politiky“. Setkání iniciovali zpracovatelé dřevní hmoty s cílem rozhybat zákonodárce k úpravě legislativy směrem ke zvýšení těžeb a zajištění lepšího a plynulejšího přísunu suroviny. První část jednání proto vyvolávala dojem, že právě dodávky dříví k dřevařským subjektům jsou nezávažnějším problémem lesnické politiky vůbec. S přibývajícím ča-

sem a počtem diskutujících se ukázalo, že uvedený problém je pouze důsledkem neexistence lesnické politiky státu a jeho tápání ve stanovení priorit českého lesnictví.

Spektrum řečníků bylo velice pestré a vyjadřovalo postoje jak obce podnikatelské, ekologické a vlastnické, tak zástupců ministerstva zemědělství, životního prostředí a lesnického vysokého školství.

V úvodním referátu ředitel Ústavu pro

hospodářskou úpravu lesů Jaromír Vašíček seznámil přítomné s celkovými trendy vývoje lesů na území ČR a na základě statistických údajů vyvrátil některé myty panující v české veřejnosti. Konstatoval, že výměra porostní půdy neustále pozvolna narůstá, zhruba o 1-2 tis. hektarů ročně, a lesy již téměř 100 let pozvolna stárnou. Se vzrůstajícím obmětím (v současné době

pokračování na str. 2 »

Ministr jednal s vlastníky nestátních lesů

V rámci své návštěvy na Vysočině dne 9. března navštívil ministr zemědělství Petr Gandalovič Lesní družstvo obcí Přibyslav, největší a historicky nejstarší lesní družstvo obcí v republice. Kromě jeho ředitele Jiřího Svobody, který zároveň vede regionální organizaci SVOL na Vysočině, se jednání zúčastnil předseda celostátního SVOL František Kučera.

Zástupci nestátních vlastníků lesů informovali ministra o důsledcích lednové větrné kalamity, které spočívaly nejen v přímých škodách způsobených samotnou

vichřicí, ale také v nepřiměřené mediální kampani a zveličování škod, možná motivovaném i odpoutáním pozornosti od problému s výběrovými řízeními u státního podniku Lesy ČR. Této situace samozřejmě využili i odběratelé dřeva k okamžitému snížení jeho cen.

Zástupci SVOL poukázali na skutečnost, že nestátní lesy představují cca 40 % všech lesů v republice, avšak situace a práva jejich vlastníků jsou při rozhodování odpo-

vědných politiků neprávem opomíjena - viz například nedávné rozhodnutí vlády o mnohamilionové dotaci národním parkům na zpracování kalamity. Představitelé SVOL připomněli, že nestátní vlastníci až na drobné výjimky hospodaří ve svých lesích způsobem, který zaručuje dobrý stav lesa a biologickou rovnováhu v něm. Obec, soukromník či lesní družstvo však kromě veřejného zájmu společnosti na lesích musí věnovat pozornost i ekonomickým aspektům svého hospodaření.

Ministr Gandalovič se seznámil s názory přítomných na lesnickou legislativu a ztrátu pozice lesnictví na ministerstvu zemědělství během uplynulých tří let. Poté uvedl, že pro dobré fungování odvětví je naprosto nezbytná aktualizace státní lesnické politiky a Národního lesnického programu a následně přijetí nového lesního zákona.

Konstatování pana ministra, že je zapotřebí diferencovat práva a povinnosti vlastníků lesů podle jednotlivých forem vlastnictví, vytvořit předpoklady pro zefektivnění činnosti orgánů státní správy lesů, formulovat principy podpory hospodaření v lesích ze strany státu a sladit zájmy ochrany přírody s potřebami lesního hospodářství, vnímá SVOL jako velmi pozitivní signál a příslib spolupráce s nestátními vlastníky lesů na řešení dlouho odkládaných problémů českého lesnictví.



Ministr zemědělství Petr Gandalovič na setkání s vlastníky nestátních lesů v Přibyslavi.
Foto: Táňa Králová, Ministerstvo zemědělství

Marie Růžková

v průměru 115 let) rostou i zásoby dřeva - v roce 2005 činily 650 mil. m³.

Z pohledu biodiverzity se příznivě vyvíjí i zastoupení dřevin, které se pomalu blíží doporučené dřevinné skladbě (65 % jehličnanů, 35 % listnáčů). Od roku 1950 se podíl listnáčů zvýšil z 12 na 23 %. Velmi zajímavým údajem je zjištění Národní inventarizace lesů (NIL), že na obnovovaných plochách (dřeviny od výšky 10 cm do výčetního průměru 7 cm) představují listnaté dřeviny dokonce 64 %.

Počátkem roku 2006 uložilo ministerstvo zemědělství Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů zpracování studie na téma prognózy těžeb na příštích 60 let za účelem prověřit těžební možnosti v ČR a jejich případné navýšení v rámci legislativních pravidel a s využitím dat Národní inventarizace lesů. Výsledné kalkulace se pohybují podle použitých metod mezi 14 mil. m³ (podle LHP) a 18, 5 mil. m³ (podle NIL) ročně oproti současným 15,5 mil. m³ (tj. 5,9 m³ na 1 hektar ročně) odpovídajícím etátu stanovenému LHP.

Jednorázové navýšení těžby, které mnozí na základě výsledku inventarizace požadovali, je tedy nereálné. Je však možné počítat s pozvolným nárůstem až na 16-17 mil. m³ ročně, což zhruba odpovídá přírůstu po odečtení těžebních ztrát.

Pokud jde o kalamitu způsobenou orkáne Kyrill, připomněl Vašíček, že v historii našich lesů se nejedná o žádnou anomálii. Kalamity se opakují a ani tu letošní ve výši 10 mil. m³ nelze považovat za mimořádnou událost.

V dalších dvou příspěvcích zástupci dřevařského průmyslu (František Příkazský a Tomáš Hrubec) shrnuli vývoj českého pilařského průmyslu od r. 1948 do současnosti. Aktuální pořezová kapacita v ČR dosahuje 6,5 mil. m³ ročně (pro srovnání v Rakousku činí 16,5 mil. m³). Nepředpokládá se vznik dalších velkých pilařských kapacit v ČR, lze však očekávat posun k horní hranici pořezu u středních provozoven na úkor těch menších.

Mezi požadavky dřevozpracovatelů, kteří se za účelem prosazení svých zájmů spojili s podnikateli v lesnictví a nábytkáři do Konfederace lesnických a dřevozpracujících svazů, patří zajištění pravidelnosti dodávek dřevní hmoty, regionálně tržní ceny dřeva, legislativní omezení exportu surového dřeva, především kulatiny, a vypracování jednotného, uceleného státního programu surovinové politiky státu v oblasti obnovitelných zdrojů.

Martin Flora z Mendelovy lesnické a zemědělské univerzity ve svém příspěvku zhodnotil vývoj lesnické legislativy od roku 1989, která se pochopitelně promítá i do procesu získávání surového dříví. Trend směřuje velice jednoznačně k posilování ochrany veřejného zájmu na lesích bez rozdílu vlastnictví a oslabování postavení vlastníka. Již úvodní konstatování zákona o lesích, že „les je národním bohatstvím“, je v logickém rozporu s podstatou soukromého vlastnictví. Jedním z posledních případů dokládající uvedený trend je novela trestního zákona z r. 2002, která kvalifikuje holoseč větší než 1,5 ha jako trestný čin s možností trestu odnětí svobody na 2 až 3 roky. Tento překotný posun od legality k trestnosti (lesní zákony č. 61/1977 a 96/1977 Sb. platné až do r. 1995 povolovaly holoseče o výměře 3 ha, ve zvláštních případech až 5 ha) je těžko pochopitelný a z odborného hlediska nepřijatelný. K dalšímu omezením, která snižují rozlohu běžně obhospodařovaného lesa a omezují vlastnická práva, pak dochází v chráněných územích (národní parky, chráněné krajinné oblasti, přírodní rezervace, přírodní památky, ptačí oblasti a evropsky významné lokality), dále obecným stanovením závazného podílu melioračních dřevin při zalesňování, zákazem rozšiřování geograficky nepůvodních dřevin (včetně modřínu) a v neposlední řadě i neúspěšným bojem proti nadměrným stavům zvěře ve společenstevních honitbách.

V současné době jsme svědky dalších pokusů o omezení práv vlastníků lesů - viz věcně nepodložené snahy o úplný zákaz holosečí, o další zvýšení povinného podílu melioračních dřevin při zalesňování, ponechávání části lesů přirozenému vývoji až k rozpadu apod. Tyto snahy by měly celou řadu velmi nepříjemných dopadů nejen na české lesnictví, dřevozpracující průmysl,

ale i celé národní hospodářství - především snížení produkce a zvýšení cen dřeva, zásadní snížení konkurenceschopnosti českého lesnictví a nahrazování dřeva jinými, energeticky náročnějšími surovinami a produkty s následnými nepříznivými dopady na životní prostředí.

Náměstek ministra životního prostředí František Pojer ve svém vystoupení požadoval, aby lesy v majetku státu byly obhospodařovány polyfunkčně a aby jejich poslání bylo jasně definováno. Nároky společnosti vůči soukromým a obecním lesům na upřednostnění ekologického pilíře hospodaření v lesích nad rámeč standardu by měly být státem podporovány takovou měrou, aby se tito vlastníci sami přihlásili k jejich plnění.

Ředitel odboru státní správy lesů na ministerstvu zemědělství Jiří John potvrdil závěry, že skokové navýšení těžeb v republice není možné, stejně jako legislativní omezení vývozu surového dřeva, požadované zástupci dřevozpracujících podniků. Dále uvedl, že soupeření zpracovatelských kapacit na tuzemském trhu vede k růstu ceny surového dříví a ve střednědobém horizontu lze předpokládat jejich vyrovnání na úroveň cen ve starých členských zemích EU. Zvýšenou poptávku po dříví pro energetické účely, která odčerpává část dřevní hmoty vhodnou pro průmyslové zpracování, hodlá MZe řešit výraznou finanční podporou pěstování rychle rostoucích dřevin (76-98 tis. na jeden hektar výsadby).

Pavel Štorkán prezentoval možnosti obchodování dřívím na burze, která má díky transparentnímu systému a rovnému přístupu všech subjektů na trh z hlediska dalšího rozvoje velký potenciál. V loňském roce bylo prostřednictvím burzy zobchodováno 460 tis. m³ dřeva.

Jiří Oliva z Fakulty lesnické a environmentální podtrhl absenci státní lesnické politiky a chybějící zadání, co stát jako vlastník od správce státních lesů požaduje, a připomněl obecní nedostatek lesnické odbornosti, která se například jevila v kampani hodnotící situaci po nedávném polomu. Státní administrativa by měla velmi rychle zaujmout také zásadní stanovisko k systému dotací a politice využívání lesních zdrojů a vyřešit rozpory mezi energetickým využíváním dřevní hmoty, zpracovatelským průmyslem a snižováním emisí CO₂.

Podle Vladimíra Krečmera, experta na lesnickou a environmentální politiku, je základní politickou otázkou, zda lesní hospodářství strukturovat nadále jako jednosektorový národohospodářský výrobní obor s jedinou hospodářskou funkcí produkce dřeva, nebo jako obor vícesektorový s lesní výrobou a lesnickými službami jako jeho dvěma rovnocennými hospodářskými složkami. Dále vyzdvihl nutnost diferenciaci různých druhů vlastnictví lesa, která respektuje ustanovení Listiny práv a svobod jak z pohledu veřejných zájmů na lesích, tak práv vlastnických. Naši zákonodárci by měli jasně stanovit smysl existence a postavení správce lesů v majetku státu. Protože řešení této problematiky překračuje horizont některých profesí a skupinových zájmů, není možné, aby bylo určováno na jedné straně extrémními požadavky ekologů a na druhé straně makroekonomů a podnikatelů s dřevem.

Na vyváženost podílu jehličnatých a listnatých dřevin v českých lesích upozornil Petr Bureš z krajské státní správy lesů v Jihlavě. Na sérii fotografií z Vysočiny názorně dokumentoval význam smrkových porostů pro odtávání sněhu a odtok srážkových vod v krajině.

Předseda České lesnické společnosti Štěpán Kalina konstatoval, že lesnická politika není chápána komplexně, ale „řešeny“ jsou vždy jen její některé části. K tomu vede i skutečnost, že lesníci nemají odpovídající zastoupení na ministerstvu zemědělství, o ministerstvu pro životní prostředí nemluvě.

Děkan Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity Petr Horáček spatřuje zásadní problém české lesnické politiky v odtrženosti lesnictví od zpracovatelského průmyslu, neexistenci politického zadání pro státní lesy, špatné komunikaci mezi dotčenými ministry, politizování hospodaření v lesích a přílišné protěžování a zveličování názorů

různých ekologických iniciativ a skupin; problémy vzniklé v souvislosti s kalamitou jsou zástupné. Vedle definování nástrojů lesnické politiky sledává za nezbytné vyjasnění průmyslové politiky státu a podporu lesnického výzkumu, zejména s ohledem na klimatické změny našich lesů.

Horáček připomněl význam lesa pro zaměstnanost a rozvoj venkova a zdůraznil, že české lesy jsou již nejméně 200 let obhospodařovány trvale udržitelným způsobem. Z pohledu bilance uhlíku považuje lesnictví a navazující dřevo-zpracující průmysl za jedinou trvale udržitelnou lidskou činnost vůbec. Formální institucionalizování lesnicko-dřevařského komplexu v ČR zahrnujícího vlastníky lesů a podnikatelské subjekty v oblasti lesnictví, zpracování dřeva a papíru, pokládá za cestu, jak lépe lobbovat i za zájmy lesníků - obdobná spojení vznikají či existují v okolních státech i na úrovni EU.

Závěrem doporučil věnovat pozornost popularizaci lesnictví a v souvislosti s LČR navrhuje nahradit zákon o státním podniku zákonem o lesích v majetku státu.

Pavel Kitzberger, který se zabývá poradenským výzkumem a vývojem v lesním hospodářství, označil za hlavní příčinu současného stavu neexistenci objektivních rozhodovacích procesů, které jsou klíčem k lesnické politice. Poukázal na to, že postavení zvláště malých a středních vlastníků lesů se bude v důsledku stupňujících nároků neustále zhoršovat. Nabízejí se dvě možnosti řešení - buď obrovské dotace, nebo liberalizace lesnických zákonů v návaznosti na státy EU. Radikální reformu státních lesů považuje za nevyhnutelnou.

Výrobně-technický ředitel LČR Vladimír Křoch popsal aktuální situaci podniku. V letošním roce předpokládají těžbu ve výši 8 mil. m³, z toho polovinu zobchodují sami a polovinu prostřednictvím smluvních partnerů; cca 10 % z celkového objemu dřevní hmoty bude zobchodováno na burze. S ohledem na neustálý úbytek kvalifikovaných lesních dělníků přistoupili počátkem roku ke skokovému navýšení mezd u dělnických profesí o 15 %. V závěru podotkl, že dotace státu na zpracování kalamity v národních parcích mohou narušit nejen rovnováhu na trhu s dřívím, ale i trh s pracovní silou.

Profesor ekologie Josef Fanta vyjádřil názor, že do budoucna nebude méně dřeva, ale bude jinak strukturováno. Souhlasí s tím, že lesní hospodářství je potřeba diferencovat podle vlastnictví, zformulovat politické zadání pro český lesnický sektor a investovat do lesnického výzkumu.

Zástupce SVOL Josef Vovesný uvedl, že současně zákonné ukazatele nečiní vlastníků nestátních lesů žádné problémy. Průměrná těžba se pohybuje kolem 6 m³ na hektar. Ze strany nestátních lesů nemusí odběratelé ani ostatní partneři očekávat žádná překvapení; v lednu letošního roku jednoznačně přispěly ke stabilitě dodávek dříví zpracovatelům. Ve svém příspěvku kritizoval postoj ministerstva životního prostředí k lesníkům při projednávání koncepcí a legislativních změn, které se dotýkají hospodaření v lesích, a ohradil se proti absurdnímu návrhu ministra ŽP na absolutní zákaz holosečí a proti dezinformacím o českém lesnictví šířeným představiteli Hnutí Duha.

Ředitel Agentury ochrany přírody a krajiny František Pelc žádal zahájení diskuse o dopadech klimatických změn na hospodaření v lesích. Zastává názor, že v lesích musíme hledat jiné hodnoty než 5-6% podíl lesnictví a dřevoprůmyslu na hrubém domácím produktu. Lesnictví by sice mělo klást důraz na obnovitelný zdroj dřevní suroviny, ale postupně přikládat větší význam funkcím lesa jako jsou ochrana biodiverzity a rekreační prostor. Myšlenku lesnicko-dřevozpracujícího komplexu nepodporuje a nepovažuje ji za hlavní problém českého lesnictví a lesa.

Libor Vaněček zastupující podnikatelskou sféru vystoupil s obhajobou způsobu transformace státních lesů v 90. letech, která se dle jeho názoru výborně osvědčila. Zcela zřejmou souvislost současných problémů a soudní spory mezi podnikatelskými subjekty a LČR se způsobem transformace nějak přehlédli.

Čestmír Hofhanzl, v 90. letech poslanec parlamentu, ve svém krátkém vy-

stoupení tvrzení pana Vaněčka několika stručnými argumenty vyvrátil a připomněl nešťastné rozhodnutí tehdejší vlády, s jehož důsledky se potýkáme dodnes. Za prioritní pokládá vytvoření zákona o státních lesích.

Radomír Charvát, starosta obce a předseda Lesního družstva ve Vysokém Chvojně, zdůraznil, že lesnicko-dřevařský sektor musí být chápán jako celek, neb obojí se navzájem ovlivňuje. Ve vyspělé Evropě toto spojení funguje, zatímco u nás jsou problémy „osamocené“ lesnictví bagatelizovány. Na druhou stranu je pravda, že vzájemnou důvěru a dlouhodobou spolupráci obou sektorů u nás ztěžují některé kroky dřevozpracovatelů. V posledních letech přesunuli na prvovýrobce některé náklady, které byly tradičně v jejich režii (doprava, manipulace dříví a odpovědnost za zásoby dříví). Také reakce odběratelů při každé větší kalamitě je nepřiměřená a nese s sebou značné cenové výkyvy.

Charvát je přesvědčen, že ochrana přírody se vymkla z lesnické vědy a nauky a ztratila na serióznosti. Názorným příkladem toho je volání po biodiverzitě a řešení změn klimatu a na druhé straně obrana proti tzv. introdukovaným dřevinám, které v našich podmínkách rostou staletí viz modřín, vejmutovka, douglaska a jedle obrovská.

Své vystoupení ukončil doporučením vytvořit jedno společné ministerstvo pro venkov, které by mohlo sloučit ministerstvo pro regionální rozvoj, životní prostředí i zemědělství. Jen tak je možné řešit problémy venkova, kam lesnictví beze sporu patří, komplexně a systémově bez třštění sil.

Jednoznačným závěrem semináře, na kterém se shodli všichni účastníci, je potřeba vytvořit zásady lesnické politiky. S tímto poselstvím a příslibem aktivní spolupráce uzavřela jednání senátorka Domšová. Pokud členové horní komory parlamentu naplní své předsevzetí i činy, ocení jejich snahu nejen vlastníci lesa, ale i tisíce zaměstnanců v lesnictví a navazujícím odvětví.

Ing.Ctibor Záruba, Marie Růžková

Prvý mezi rovnými

4. dubna 2007 proběhlo již po čtrnácté slavnostní předávání výročních cen radnice v Hradci Králové. Laureátem ceny „Primus inter pares“ za výjimečné výsledky v oblasti rozvoje lesního hospodářství jmenoval zastupitelstvo Zdeňka Petříka, ředitele společnosti Městské lesy Hradec Králové.

Pana Petříka pověřil hradecký magistrát v roce 1991 k identifikaci a soustředění historického lesního a rybníčního majetku města a jmenoval ho ředitelem nově založené příspěvkové organizace Městské lesy Hradec Králové. Byl tak postaven před nelehký úkol zajistit v rekordně krátké době (zákon o navrácení majetku nabyt účinnosti 24. května 1991, Městské lesy byly zřízeny již k datu 1. července téhož roku) tuto organizaci personálně a ekonomicky a vytvořit funkční model správy lesa spojující výkonné borové hospodářství s utvářením lesa jako oddychového zázemí obyvatel městské aglomerace. Veřejné ocenění vlastníkem je důkazem toho, že svůj úkol splnil na jedničku.

Královéhradecké městské lesy byly známy vysokou úrovní spravování již před sto léty, jejich dnešní stav je neméně pozoruhodný. Svědčí o tom skutečnost, že 620 ha lesa bylo na základě daných kritérií zaneseno do katalogu příkladových (demonstračních) objektů tzv. přírodě blízkého pěstování lesa. Objekt patří mezi několik nejrozvinutějších u nás a je častým cílem lesnických exkurzí.

Zdeněk Petřík je jedním ze zakládajících členů SVOL, v současné době zastává funkci 2. místopředsedy sdružení. Od r. 1995 je členem vedení pobočky České lesnické společnosti Pro silva bohemica, která je národní organizací evropského sdružení lesníků usilujících o ekologicky oprávněné či tzv. přírodě blízké obhospodařování lesa.

M.R.

Jak to vidí správce obecního lesa?

V následujících odstavcích se dozvíte, jak lesníci pečují o historické lesní majetky obcí a v čem spatřují jejich hlavní význam a poslání. S dotazy do naší ankety jsme se obrátili na správce tří lesních majetků, které se liší nejen svou velikostí, ale také přírodními a místními podmínkami. Na otázky odpovídají:

Ing. Leopold Černý
ředitel společnosti
Lesy města Brna a.s.

A



Zdeněk Kwapulinski
ředitel-jednatel společnosti
Ostravské městské lesy, s.r.o.

B



Stanislav Valvoda
správce obecních lesů
Petrovice u Sušice

C



1) Můžete našim čtenářům představit v několika větách majetek, který spravujete? (kde leží, velikost, zásoby, dřeviny, těžby, ostatní - obora, chráněná území, organizační struktura, certifikáty)

A Většina lesů statutárního města Brna se nachází severně a severozápadně od města. Ke konci roku 1992 převzalo město od státu a Školního lesního podniku Křtiny 7227 ha lesa. Dnes hospodaříme na 8200 ha. Některé lesní parcely se ještě majetkově dohledaly, část lesů, které navazují na naše majetky, město nakoupilo. Dnes máme roční těžební možnosti 48 tis. m³. Ročně těžíme od 45 do 47 tis. m³. Z toho jsou dvě třetiny jehličnanů a jedna třetina listnáčů. Z jehličnatých dřevin převládá smrk (38 %), z listnatých dřevin dub (21 %). Dále máme 13 ha lesních školek, v Brně pilu s měsíčním pořezem 400 m³, v Rájci Jestřebí je náš manipulační sklad, kterým projde ročně přes 25 tis. m³ dřeva. Na skladě je i vlastní železniční vlečka. Přímou ve městě Brně je obora, kde chováme daňky a muflony. Snažíme se zde chovat i jelena Dybovského, v oboře je i malá obůrka s divočáky. Jundrovská obora je hojně navštěvována Brňáky i obyvateli okolí, proto jsme zde vybudovali i naučnou stezku. Nejznámější chráněná území jsou Babí lom s rozhlednou, údolí Bílého potoka a rezervace Slunná. Od 1. 9. 2006 jsme akciovou společností se základním jménem 166 mil. Kč s jednou kmenovou akcií na jméno. Dnes máme tři lesní správy (Lipůvka, Brno, Deblín), samostatně hospodaří pila a manipulační sklad, ústředí společnosti sídlí v Kuřimi. Z certifikátů máme PEFC, obchodní řetězec C-o-C a ISO.

B Ostravské městské lesy, s.r.o. spravují lesní majetek Města Ostravy o rozloze cca 1150 ha. Vzhledem k malé lesnatosti území je tvořen různě velkými lesními celky od výměry několika arů po největší Bobrovnický les o výměře 230 ha. Majetek se rozkládá v okrese Opava, Ostrava, Frýdek Místek. V oblasti Beskyd má město cca 20 ha v Krásné pod Lysou horou a na Solanci. S rozvojem průmyslu postupně klesala i lesnatost území, která je dnes asi 12 %. Rozvoj průmyslu nesl s sebou kromě odlesňování i další negativa v podobě

imisišních škod, poddolování apod. Poptávka po důlním dříví vedla k rozsáhlému velkoplošnému pěstování smrku při 60 ti leté době obměny a to vedlo k zániku původních dubových a jedlových bučin. Spalování uhlí jak v domácích tak i v průmyslu vedlo k rozsáhlým poškozením lesů. Potvrdily to i exkurze Moravsko-slezského lesnického spolku v roce 1870 a později v roce 1900, kdy byla Ostrava označena za oblast s nejzávažnějším poškozením životního prostředí na celém evropském kontinentě. V současné době důlní činnost v Ostravě skončila, omezily se provozy koksoven, chemických závodů, byl zastaven provoz vysokých pecí Vítkovice, zůstal jen provoz Mittal Steel (NHKG).

Zastoupení dřevin před expanzí smrku: dub, buk, jedle. V současné době je zastoupení jehličnanů 52 % a listnáčů 48 %, podíl jehličnanů stále klesá.

Z hlediska kategorie lesů je 85 % lesů zařazeno v kategorii lesů zvláštního určení - lesy příměstské se zvýšenou rekreační funkcí, 11,5 % lesů hospodářských a 3,5 % lesů je v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů. Lesy z větší části leží v pásmu ohrožení C, část je v ohrožení B. LHP je vypracován na období 1997-2007, předpokládaná výše těžeb 61 900 m³. V důsledku přetrvávajících kůrovcových kalamit (typographus, duplikatus) bude vytěženo cca 100 tis m³ dříví. Myslivost není prováděna ve vlastní režii, neboť vlastní pozemky nemají potřebnou výměru.

Organizační členění městských lesů: středisko lesní výroby se čtyřmi revíry, středisko údržby zeleně, středisko přidružené dřevařské výroby a lesní škola. Vlastní certifikáty: PEFC, ISO 9001, ISO 14001.

C Obecní lesy Petrovice se skládají z několika menších komplexů lesa a jednotlivých lesíků na správním území Obce Petrovice u Sušice, které má rozlohu 2 680 ha.

Plocha lesních porostů má 254 ha. Krajina pahorkatinného charakteru k JZ ve vrchovině až po hornatinu. Nadmořská výška LHC se pohybuje od 520 do 880 m.n.m. Majetek leží v předhoří Šumavy a Novohradských hor. Jehličnany představují 85 %, listnáče 15 %. Z jehličnatých

dřevin převládá smrk (68 %). Pokud jde o hlavní listnaté dřeviny, zastoupení buku je cca 3 %, stejně jako u břízy.

Zásoby dřeva při schválení LHP 2004 - 2013 činily 66 597 m³. Těžba na 10 let činí 17 000 m³.

2) Kam až sahá historie lesního majetku Vašeho města/obce? V kterém roce jste lesy opět převzali od státu a v jakém stavu? Vyžadovaly značné počáteční investice?

A Počátky brněnských lesů sahají až do 13. století, kdy město dostávalo od českých králů majetek zástavou nebo odměnou. Poprvé město Brno koupilo lesy a polnosti, které patřily hradu Deblín v pátek před svatým Jiřím roku 1466. Šest století snažení městských konšelů a radních vedlo k tomu, že v roce 1938 měly brněnské lesy výměru 7514 ha. Brno předalo lesy státu až v roce 1953, zpět město převzalo lesy od Lesů České republiky v prosinci 1992. Mimo lesy město převzalo od státu 26 budov, několik jich bylo prodáno za dobu hospodaření státních lesů. Převzali jsme přes 80 ha holin, které jsme v prvním roce hospodaření zalesnili. Udělali jsme si jakousi inventuru prvního věkového stupně s návrhy na zalesnění špatně zajištěných kultur. U některých mlazín jsme provedli i rekonstrukci. Jako druhý krok jsme sepsali všechny prořezané porosty pod 0,4 a ty jsme postupně dotěžili a obnovili.

Na nákup veškerého nutného vybavení (nábytek, výpočetní technika, osobní auta atd.) a na výplaty a na zaplacení faktur jsme dostali od města návratnou půjčku, kterou jsme do konce roku splatili. Bylo velké štěstí, že se v této době cena dřeva zvyšovala. Na druhé straně bylo dost firem, které dřevo nakoupily, ale včas nezaplátily.

B Původní lesní majetek se datuje k roku 1533 o výměře cca 50 ha, další majetek město koupilo v roce 1933 od Olomoucké kapituly o výměře cca 450 ha jako pozemky se zdrojem vody pro rozrůstající se průmysl a po roce 1945 získalo další pozemky z přidělu konfiskací majetku Wiczku a Rottschildů. Tyto lesní majetky se vším všudy byly v roce 1953 předány státu. Město postupně od roku 1992 získávalo od LČR pracně své pozemky zpět. Od té doby se datují problémy s kůrovcem.

C Část majetku je u obce datována již v 19. století. Obec zpět lesy převzala v roce 1992, některá vlastnictví jsme museli řešit i soudní cestou. V prvních letech hospodaření bylo nutno se věnovat nezajištěným kulturám a rovněž nás zpočátku trápil výskyt kůrovce. Značné prostředky obec vynaložila do oprav lesních cest.

3) Je les pro město/obec ekonomickým přínosem, nebo přispívá město příp. obec na jeho správu, hraří investice apod.?

A Les pro město není přímým velkým ekonomickým přínosem. Nepřímý ekonomický přínos je však podstatný. Brno má výborný zdroj pitné vody ve vodárenském pásmu Březová nad Svitavou. V této lokalitě má statutární město Brno 48 ha lesa. My jako lesníci doporučujeme další lesy ve vodárenském pásmu získat buď odkupem, nebo směnou. Hospodářsky jsou tyto lesy pro společnost ztrátové, ale kvalitní voda a její význam pro město jsou stále rostoucí. Rekreační a ostatní funkce městských lesů

jsou také pro město velmi významné, což se snažím při každé příležitosti představitelům města vysvětlit. Zatím se nám daří převážnou část výnosů z lesního hospodářství využít na opravu lesních cest, budov a na nákup nových investic. Dnes je účetní hodnota majetku společnosti 251 mil. Kč (budovy 63 mil. Kč, cesty 103 mil. Kč, ostatní stavby 23 mil. Kč, dopravní prostředky 17 mil. Kč, stroje a zařízení 32 mil. Kč, pozemky 13 mil. Kč).

B Společnost má pozemky v pronájmu, městu platíme nájemné ve výši cca 500 tis. Kč ročně. Naproti tomu platí město náklady na vybavení a údržbu rekreačních lesů (lavice, altány, chodníky, areály zdraví, odvoz odpadků, modelace porostů). Město přispívá i na investiční opravy lesních cest, které jsou využívány nejen pro lesní provoz, ale i pro cyklisty a pěší. Vzhledem k velkému rekreačnímu významu příměstských lesů a s ohledem na dotace města do dalších odpočinkových aktivit (koupaliště, divadla, kluziště, cyklostezky) je produkční a tím i ekonomický přínos lesa pro město zanedbatelný.

C Les je pro obec ekonomickým přínosem, příjmy v obecních lesích tvoří 20 - 25 % ročního rozpočtu. Správa lesa je hrazena výhradně z příjmů lesa. Obec v minulosti využívala dotací, kterými stát na činnost v lesích přispíval.

4) Jaký je vztah představitelů města k tomuto majetku? Oceňují jeho historický i současný význam - sociální, environmentální, ekonomický a rekreační?

A Za dobu samostatného hospodaření Lesů města Brna se vystřídali na postu primátora 4 muži a jedna žena. Až na jednoho primátora měli všichni o brněnské lesy živý zájem. O členech rady nemohu psát již tak jednoznačně. Mrzí mě, že to byli radní, kteří se fyzických návštěv brněnských lesů neúčastnili, i když jsem je několikrát pozval. Ale i tak mohu být vcelku spokojen, protože jinak bychom nemohli tolik nových investic ať strojních či stavebních pořídit. Další přímý důkaz mého tvrzení je, že město nadále lesy nakupuje a neprodává. Doufám, že tomu tak bude i v budoucnu.

B Nevýhodou je střídání volebních období a tím i různý přístup vedení města k této problematice. Vzhledem k průmyslové lokalitě a technokratickému přístupu je environmentální přístup nedoceněn.

C Vztah k lesnímu majetku je u zastupitelstva obce kladný. Bez finančního přínosu z lesa by nebyla obec schopna realizovat řadu ekonomických, sociálních a kulturních akcí.

5) Jak vnímají lesní majetek města jeho obyvatelé? Jsou jeho častými návštěvníky? Organizujete pro ně poučné či zábavné akce? Jaké největší problémy návštěvnost přináší (nepořádek, vandalismus, horská, kola, motorky aj.)? Daří se Vám skloubit bezpečnost návštěvníků s provozem lesního hospodaření?

A Obyvatelé města i okolí mají přístup k lesům různý asi jako všude. Někteří chtějí, aby byl les upraven téměř jako zahrádka, jiným vadí, že těžíme staré borovice, na kterých pívají a hnízdí ptáci. Velký problém jsou motorkáři, kteří nám ničí nejen cesty, ale i kultury. Každý rok musíme



Ředitel Městských lesů Zdeněk Petřík (vlevo) přebírá ocenění od primátora Otakara Diviška. Foto: Deník/David Taneček

za stovky tisíc korun likvidovat divoké skládky, i když každá obec likviduje pro své obyvatele zdarma domovní odpad v ekodvorech, či jiným způsobem. Rok od roku nám rostou také počty hromadných akcí - závodů horských kol a orientačních závodů. Proto jsme se v představenstvu dohodli, že stanovíme počty povolených a konaných společných akcí za rok včetně vymezení podmínek, za kterých budou probíhat. V poslední době žádáme i složení finanční kauce, která je vrácena v případech, kdy závod proběhl bez závad a les je uveden do původního stavu. I u nás již došlo k několika vážným střetům cyklistů s dopravním prostředkem v našich lesích.

B Lesní majetek města Ostravy je tvořen několika většími komplexy: Bělský les cca 150 ha obklopen sídlištěm Jih se 120 tis. obyvateli, Březí a Osošník 80 ha obklopen sídlištěm Poruba - 100 tis. obyvatel, Hulváky 25 ha - obvod Mariánské Hory cca 20 tis. obyvatel.

Návštěvnost v každém ročním období je velká, jsou využívány areály zdraví, stezky, odpočívadla i lesní porosty a to všemi generacemi. Počet obyvatel Ostravy je 330 tis. Ostravské městské lesy provozují tak zvanou lesní školu, kde je dětem k dispozici lesní pedagog. Provoz školy je 4 dny v týdnu a od roku 2002 ji navštívilo 11 500 dětí. Program je stanoven dle požadavků škol a věku dětí. Kromě této aktivity v posled-

ních letech organizujeme "Den v lese" pro širokou veřejnost a o prázdninách dle zájmu pro rodiče s dětmi procházky lesem za doprovodu lesníka.

Problémy jsou asi všude stejné, nepořádek, i když se provádí pravidelný sběr komunálního odpadu, černé skládky, ničení zařízení. Problém je i souběh cyklostezek a chodníků pro pěší, kdy cyklisté nerespektují děti, kočárky, důchodce.

C Obyvatelé si uvědomují, že obecní majetek - les je zdrojem příjmů, rekreace a dalšího užití. Negativní vlivy se občas objeví, ale nejsou velkého rozsahu. Činnost v lesích a využití lesa občany a návštěvníky nepřináší žádné problémy.

6) V čem spatřujete Vy osobně hlavní význam městského/obecního lesa? Jaké je jeho specifické poslání ve srovnání s lesem státním a soukromým?

A Význam městských lesů se mění. Dříve to byl hlavně zdroj palivového a stavebního dřeva, případně krmení a stelivo pro domácí zvířata. Dnes městský les plní hlavně funkci rekreační. To dokazuje skutečnost, že se jen v našich lesích nachází okolo 200 chat a rekreačních zařízení. Další významná funkce městských lesů je zdroj kvalitní, téměř kojenecké vody. Když je houbařská sezóna, máme často velké potíže se špatně zaparkovanými auty.

Proto již několik let navrhuji městu na některých vybraných lokalitách vybudovat odstavňá parkoviště. Dále chceme pokračovat v budování naučných stezek nejen pro mládež, ale i pro ostatní návštěvníky lesa. Další téma je ovzduší, klima či bariéra proti hluku. Mezi státním a obecním lesem nevidím velký rozdíl, různá specifika by se jistě našla; u soukromých lesů rozhoduje vlastník a podle toho v zákonných normách hospodaří. Pokud jej chce stát omezovat v jeho konání nad rámec lesního zákona, tak jej musí také finančně či jinak plně odškodnit. Ale odškodnění za omezení nad rámec zákona plně platí i pro obecní lesy.

B Lesy ve Městě Ostravě mají jiné postavení než lesy jiných měst a obcí. Rozhodně nejsou zdrojem zisku, spíše se jejich rentabilita pohybuje na hraně a lesnická činnost je dotována jinou činností společnosti, popřípadě městem. Ale vzhledem k vysoké návštěvnosti jak dětí, maminek, důchodců, si myslím, že naše městské lesy se jejich poslání plně zhostily. Lesy soukromých majitelů, které tvoří většinou okraje lesů Města Ostravy se tlaku veřejnosti přizpůsobily. Jiná je situace u LČR, kde původní kategorie příměstských lesů byla zrušena a v současné době veškeré lesíky ve městě i jeho okrajových částech jsou lesy hospodářské.

C Z obecního lesa mají užitek všichni občané obce.

7) Co byste vzkázal starostům a zastupitelům obcí a měst, kteří uvažují o pronájmu nebo dokonce prodeji obecních lesů?

A Zeptal bych se: „Vy jste ten majetek pro obec získali? Určitě ne! Tak jakým právem chcete obec o něj připravit?! Vy jste byli občany obce zvoleni, abyste obecní majetek zvelebovali a rozmnožovali a ne abyste jej „projedli“. Jedte se podívat na západ od našich hranic a tam poznáte, jak jsou jednotliví starostové hrdí na svoje obecní lesy a jak si jich váží i za cenu toho, že je musejí v poslední době stále častěji dotovat“. A to mluvím o prodeji. O nájmu obecního lesa může uvažovat jen nevzdělanec. Potom mají občané velkou smůlu, že si takové zastupitele dobrovolně zvolili.

B Výnosovost lesa není velká. Dobrý lesní hospodář v současné nedobré ekonomické situaci dovede vytvořit zisk. A co je doma to se počítá.

C Starostům a zastupitelům obcí vzkazuji, aby si dobře rozmysleli, jak zacházet s lesním majetkem (pronájem, prodej), neboť špatné rozhodnutí se udělá jenom jednou a je nevratné.

Anketu připravili
Ing. Ctibor Záruba, Marie Růžková



Brněnské lesy - Obora Holedná
Foto: Ing. Pavel Jordan



Vedle rekreačních funkcí zaručují lesy města Brna svým obyvatelům zdroj kvalitní pitné vody.
Foto: Ing. Pavel Jordan



Význam ostravských městských lesů spočívá zejména v jejich rekreační funkci.
Foto: Zdeněk Kwapulinski

Připravujeme

✂ **29. května 2007** - seminář na téma harvesterové technologie, Sušice. Součástí semináře bude ekonomické zhodnocení klasických těžebních metod a harvesterových technologií, výměna praktických zkušeností a venkovní ukázky pracovišť.

✂ **5. - 6. června 2007** - odborný seminář „Proměny Krušných hor“ spojený s venkovní exkurzí. Téma semináře: obnova lesních porostů poškozených imisemi.

✂ **červen 2007** - seminář pro potenciální uchazeče o dotační prostředky z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova v období 2007-2013 se zaměřením na lesnictví. Místo konání: Písek, Olomouc.

✂ **září/říjen 2007** - seminář k novele zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Místo konání Pelhřimov příp. Praha.

Celostátní konference SVOL 2007 v Pelhřimově

Březnová konference SVOL spojená s odborným seminářem na téma lesnické politiky a legislativy přivítala na svém jednání v Pelhřimově více než 200 účastníků. S vlastníky a správci nestátních lesních majetků přišli diskutovat o jejich problémech zástupci parlamentu, náměstek ministra životního prostředí, ředitel

odboru ministerstva zemědělství, představitelé krajských samospráv a další hosté. Jednání zahájil Leopold Bambula, starosta Pelhřimova - jednoho z prvních měst, které po změně režimu získalo zpátky svůj historický lesní majetek a před patnácti roky iniciovalo vznik sdružení majitelů obecních lesů.

Vystoupení zástupců SVOL neoplývala optimismem, a to zejména ve vztahu k omezením hospodaření v lesích bez patřičného odškodnění vzniklé újm, k novým úpravám zákona o ochraně přírody požadujícím strategické hodnocení vlivu lesních hospodářských plánů na lokality zařazené do Natury 2000 a k přípravě Národního lesnického programu. Bylo též konstatováno, že vedle státních orgánů ochrany přírody znepříjemňují vlastníkům lesů život i nejrůznější ekologické organi-

zace, které dokáží velmi obratně mediálně manipulovat veřejností. Důkazem toho je i nejnovější akce Hnutí Duha vyzývající občany k oslovení ministra zemědělství se žádostí o reformu lesního zákona. Podrobnosti přinášíme na str. 6 Zpravodaje.

Ochrana životního prostředí je v ČR považována za veřejný zájem, zatímco ochrana vlastnických práv za zájem soukromý. Přitom je evidentní, že bez odpovědnosti vlastníků by nebylo co veřejně chránit. To ostatně připustil i náměstek ministra životního prostředí František Pojer, byť samotná spolupráce s ministerstvem není vždy idylická: „Právě vaši členové, soukromí vlastníci, obce a města, které vlastní lesy, přistupují k svému majetku odpovědně s tím, že ho chtějí využívat dlouhodobě co nejlépe. Tam vidím styčné body. Přístup ministerstva životního pro-

středí je v intencích udržitelného rozvoje. Jsme takovými partnery, nebo spojenci, pokud se týká zejména udržitelného využívání lesů jako přírodního zdroje.“ V souvislosti s přípravou zásad státní lesnické politiky však připomněl, že jeho úřad bude klást důraz zejména na environmentální pilíř hospodaření v lesích.

Tomáš Krejzar, ředitel odboru koncepcí a ekonomiky lesního hospodářství na ministerstvu zemědělství, uvedl, že vzhledem k obrovskému počtu v mnoha případech velmi protichůdných připomínek k návrhu Národního lesnického programu rozhodlo ministerstvo začátkem letošního roku o změně dosavadního modelu přípravy a zvolilo cestu přímé diskuse hlavních zájmových skupin. Hlavní hráči v oblasti lesního hospodářství budou počínaje březnem jednat v pravidelném intervalu do té

doby než bude nalezen konsensus. „Ministerstvo zemědělství si je samozřejmě vědomo toho, že tento proces nemůže probíhat donekonečna. To znamená, že jsme připraveni v určitém okamžiku tento proces zastavit a přesunout, řekněme, na exekutivní úroveň,“ dodal Krejzar.

Pokud jde o finanční prostředky z EU, v rámci Programu rozvoje venkova na období 2007-2013 je podle Krejzara připraveno pro české lesnictví cca 900 miliónů korun ročně. Ministerstvo bude žádat Evropskou komisi o navýšení částky na opatření na obnovu lesnického potenciálu po kalamitách v souvislosti se škodami způsobenými orkány Kyrill o dalších 90 miliónů korun ročně pro příští čtyři roky. Na základě četných připomínek k nesystémovosti podpor tvorby lesních hospodářských plánů v digitalizované podobě budou tyto od letošního roku opět vypláceny ze státního rozpočtu, nikoliv z rozpočtu krajů.

Poslanec Daniel Petruška, předseda podvýboru pro lesní a vodní hospodářství zemědělského výboru sněmovny, zdůraznil, že ochrana životního prostředí je neodmyslitelnou součástí našeho života, ale je nezbytné, aby byla výsledkem určitého kompromisu, a to i v případě hospodaření v lesích. Vlastníky lesů ubezpečil, že v jím vedeném podvýboru budou mít vždy otevřené dveře a prostor pro vyjádření svých připomínek a podnětů.

Poslanec Václav Mencl, který se SVOLEm v minulosti intenzivně spolupracoval při projednávání novely zákona o ochraně přírody a krajiny v souvislosti se zavedením soustavy chráněných území Natura 2000, uvedl, že návrh této novely byl z hlediska vlastnictví přímo katastrofický a nebyl správně pojat ani z hlediska ochrany životního prostředí. Ocenil zásluhu SVOL na úpravách novely - zejména prosazení vyplácení náhrad za ztížení hospodaření z důvodu ochrany přírody a krajiny. V praktické rovině však zákon není naplňován a náhrady zůstávají jen papírovým nárokem. Na poslance Mencla, který je členem zemědělského výboru i výboru pro životní prostředí sněmovny se proto vlastníci nedávno obrátili s žádostí o pomoc

při řešení situace. Dopis zemědělského výboru ministři zemědělství a ministři životního prostředí zůstává zatím bez odpovědi.

Podle názoru pana poslance je ochrana přírody a krajiny u nás stále více řešena administrativními cestami, což není k vlastníkům pozemků seriózní; na adresu přítomných dodal: „Souhlasím s tím, že zakladatelé ochrany životního prostředí byli před dvě stě lety lesníci. Vy přeci máte přirozený, ekonomický, ale i lidský, sociální zájem na tom, aby naše lesy vypadaly kvalitně, aby byly dobrým životním prostředím. A čím více budou uplatňovány předpisy, které se nakonec ve svém výsledku vzájemně skoro ruší, nebo překrývají, tím hůře se vám bude hospodařit a lesy budou v horším stavu.“

Zásadně odmítl politiku resortismu s tím, že ministerstvo životního prostředí musí po dohodě a ve spolupráci s ministerstvem zemědělství hájit všechny zájmy, které existují, nikoliv pouze zájem environmentální. V závěru svého vystoupení označil činnost SVOL za profesionální a upozornil na nezbytnost spolupracovat také s europoslanci, zejména Miroslavem Ouzkým, který byl v únoru letošního roku zvolen předsedou výboru pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin. Tento výbor je považován za jeden z nejdůležitějších v Evropském parlamentu a jeho postavení v některých oblastech je stejně významné jako postavení národních vlád.

Dopolední blok semináře zakončil prezident České asociace podnikatelů v lesním hospodářství Pavel Indra. Seznámil přítomné s nově vzniklou Konfederací lesnických a dřevařských svazů a jejími ambicemi zásadně ovlivňovat státní lesnickou politiku. Odpolední část semináře byla věnována podrobnému rozboru lesnických opatření EAFRD a certifikaci lesů. Program konference uzavřelo jednání delegátů o vnitřních záležitostech sdružení.

Podrobný záznam ze semináře uveřejníme na webových stránkách SVOL do konce měsíce dubna.

M.R.



S členem předsednictva SVOL Romanem Šimkem diskutují poslanec Václav Mencl a náměstek ministra životního prostředí František Pojer (1. zleva).
Foto: Marie Růžková

Zima ve zkratce

✂ Rytířský sál hradu Loket patřil 6. prosince loňského roku lesníkům a vlastníkům lesa. SVOL a jeho regionální sdružení v Karlovarském kraji pro ně zorganizovaly seminář k problematice mimoprodukčních funkcí lesa a rozvoji regionů.

✂ 13. prosince 2006 vydal Ústavní soud rozhodnutí k návrhu několika poslanců a senátorů na zrušení některých ustanovení zákona o myslivosti. Podle navrhovatelů jsou v rozporu s ústavním pořádkem republiky a porušují některé články Listiny základních práv a svobod a Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod. Navrhovatelé polemizovali s předpokladem, že výkon práva myslivosti je možno považovat jako celek za činnost ve

veřejném zájmu. Ústavní soud sice připustil v některých případech nevyváženost vztahů mezi vlastníky pozemků a členy honebních společenstev, nicméně předložený návrh na zrušení sporných ustanovení zamítl. Podle Ústavního soudu je myslivost činnost sloužící k realizaci ústavně zakotveného úkolu státu (čl. 7 Ústavy - stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství). Předmětem práva myslivosti je dle rozhodnutí ÚS zvěř, která představuje především bohatství, které si stát vytkl za cíl chránit.

✂ 19. prosince 2006 se uskutečnila pracovní schůzka k vytvoření tzv. Národní technologické platformy. Ta by měla být místem pro mezisektorovou spolupráci, která by generovala výzkumné úkoly směřující k podpoře lesnictví a zpracování dřeva v ČR a případně také umožnila podílet se na klíčových evropských a světových

projektech. Vedle subjektů z oboru lesnictví, je zásadní účast výzkumných pracovišť a vysokých škol. Zatím je vše ve stádiu příprav a členové koordinační skupiny shromažďují informace o zkušenostech rakouských sousedů a účastníků pan-evropské obdoby NTP.

✂ 20. prosince 2006 zrušila vláda ČR svým usnesením úkol ministerstva zemědělství - schválený předchozí vládou - předložit do konce roku 2006 věcný záměr zákona o lesích. S ohledem na současný stav lze toto rozhodnutí jen kvitovat. Co SVOL od věcného záměru, potažmo nového lesního zákona, požaduje? Aby odpovídal rostoucímu významu lesa pro životní prostředí, respektoval vlastnická práva v rozsahu běžném v zemích na západ od našich hranic, jednoznačně vyřešil současnou dvojkolejnost státní správy, zbytečně neoslaboval konkurenceschopnost českého lesnictví v rámci jednotného evropského trhu a diferencoval poslání a společenskou úlohu lesů státních, obecních a soukromých.

✂ V předvánočním čase nadělilo ministerstvo životního prostředí vlastníkům lesů nezávadivým darem, a to návrh novely zákona o ochraně přírody a krajiny. O tomto úmyslu jsme byli informováni, ovšem překvapilo nás s jakou rychlostí byl návrh předložen do připomínkového řízení a že přes veřejně proklamovanou vstřícnost a otevřenost MŽP k vlastníkům pozemkům, jsme nebyli k projednávání návrhu pozváni. Že by pouhým administrativním nedopatřením? Podle návrhu mají lesní hospodářské plány na územích zařazených do Natury 2000 podléhat strategickému posuzování koncepcí tzv. hodnocení SEA. SVOL i Ministerstvo zemědělství jsou přesvědčeni, že výtky Evropské komise k nedostatečnému naplňování směrnice č. 92/43 EHS o stanovištích, kterou je příprava novely zaštiťována ze strany MŽP, vyplývá z nedostatečných informací o povaze našich lesních hospodářských plánů a lesních hospodářských osnov. SVOL proto podniká kroky, které by měly tuto záležitost vyřešit ke spokojenosti vlastníků lesů v ČR.

✂ 8. ledna 2007, Kostelec nad Černými lesy - schůze Rady PEFC ČR a Sněm PEFC Česká republika. K 31.12.2006 je v naší republice certifikováno systémem PEFC 1.957 tis. ha lesů, počet vydaných certifikátů spotřebitelského řetězce dosáhl 280. Počátkem prosince loňského roku schválila Rada PEFC v Luxembourg revidovaný Český systém certifikace lesů na období dalších 5 let. Změnou financování systému, která je nevyhnutelná z hlediska požadavků Luxembourg a vzhledem k ukončení finanční podpory ze strany MZe, se budou zabývat představitelé jednotlivých komor PEFC na příštím sněmu 13. dubna 2007.

✂ 17. ledna, Praha - porada k 3. verzi Národního lesnického programu na ministerstvu zemědělství. SVOL zastupoval Ctibor Záruba. Práce budou nyní zaměřeny na zpřehlednění dokumentu, snížení počtu opatření a zlepšení srozumitelnosti dokumentu pro odbornou a laickou veřejnost. Připomínkování již nebude zcela veřejné, ale budou ho za určitou zájmovou skupinu zprostředkovávat členové jmenované pracovní skupiny, která bude hlavní platformou pro projednávání návrhu NLP. Připomínky bude přijímat a zpracovávat ÚHÚL. Ministerstvo zemědělství a životního prostředí projednají konečnou verzi NLP II a předloží vládě ČR ke schválení. Termín není stanoven.

✂ 30. ledna, Praha - proběhlo další zasedání Rady Konfederace lesnických a dřevozpracujících svazů. Jednání se zaobíralo především situací kolem zpracování kalamitního dříví, výběrovými řízeními u LČR a přípravami na schůzku krizového štábu s dnes již bývalým generálním ředitelem LČR Koničkem. Z hlediska podnikatelských zájmů svých členů usiluje KLDS o navýšení roční těžby a etátu, omezení vývozu surového dřeva do zahraničí a zamezení spalování biomasy vhodné pro zpracovatelský průmysl. O tom, zda je pro vlastníky lesů členství SVOL v této konfederaci spíše přínosné či nikoliv, budou jednat delegáti konference SVOL 29. března v Pelhřimově.

✂ 30. ledna, Pelhřimov - pravidelná

schůze republikového výboru SVOL. Na pořadu jednání byla činnost sdružení PEFC Česká republika, revize standardů a aktivní podpora systému na veřejnosti, dále postup SVOL proti výše uvedené novele zákona o ochraně přírody, informace z jednání Konfederace lesnických a dřevozpracujících svazů, činnost SVOL v nadcházejícím roce a aktuální zprávy o tvorbě Národního lesnického programu, přípravě lesnických dotací z programu EAFRD a průběhu společného obchodu s dřívím. Jedním z témat byla pochopitelně i větrná kalamita, její mediální obraz a dopady na cenovou politiku dříví.

✂ 6. února, Praha - seminář s názvem „Problémy lesnické politiky“ podrobné informace přinášíme na str. 1. a 2.

✂ Za účasti představitelů SVOL pokračovala 21. února t.r. jednání sněmovního výboru pro veřejnou správu a regionální rozvoj k senátnímu návrhu na vydání zákona o přechodu některých dalších věcí z majetku České republiky do majetku obcí. Novela odstraňuje nedostatek zákona, který uvažoval pouze s vydáním historického majetku obce, který obec vlastnila k 31. 12. 1949. Nezahrnoval však pozemky, které obec získala přidělem, nebo držela a užívala na základě listin, ale z důvodů nečinnosti státu nebyl proveden zápis do pozemkových knih. Vzhledem ke složitosti problematiky bylo projednávání návrhu přerušeno. Termín pro podání připomínek ve výboru byl stanoven na 18. březen. Výbor se bude návrhem zákona zabývat na zasedání 12. dubna. Druhé čtení zákona lze očekávat na dubnovém, příp. květnovém zasedání sněmovny.

✂ 23. února uspořádal SVOL na zámku dr. Kinského ve Žďáru nad Sázavou informační seminář pro členy zapojené do společného obchodu, na který navázala exkurze na pile ve Žďírce společnosti SET. V okamžiku, kdy republikový výbor SVOL přijal usnesení, že je třeba uvažovat o podmínkách zajištění odbytu dříví pro své členy se zdálo, že bude problém přesvědčit některé správce a vlastníky o výhodách společného obchodní politiky. Opak je však pravdou. Většina majitelů je prozíravá a ví, co je třeba udělat, aby v okamžicích, kdy je na trhu přetlak dříví (např. po kalamitě), byli schopni dříví prodat.

✂ 26. února se na zámku dr. Kinského uskutečnila i schůzka představenstva SVOL-komory soukromých lesů s prezidentem a členy vedení rakouského svazu majitelů půdy Land&Forst Betriebe Österreich, která navázala na loňské setkání ve Vídni. Na programu jednání byla organizace společného obchodu s dřívím nestátních vlastníků lesů v obou zemích, nový způsob



Účastníci semináře ve Žďáru nad Sázavou přivítal majitel zámku dr. Kinský a předseda SVOL František Kučera
Foto: Marie Růžková

elektronického měření dřeva v Rakousku, podrobnosti k rakouskému systému provozní analýzy hospodaření lesních majetků a aktuální informace související se zaváděním Natury 2000 do praxe.

✂ V měsíci březnu proběhly členské schůze regionálních organizací SVOL regionu Jihočeského, Východočeského, Jihomoravského, Středočeského a Vysočiny. Vedle zhodnocení činnosti regionů i celostátního SVOL za uplynulý rok byly na pořadu dne aktuální informace ke zpracování kalamity, společnému obchodu s dřívím a k připravovaným legislativním změnám.

M.R.

Stoletá kalamita na Šumavě

Snad není na Sušicku člověka, který by nepocítil tu ohromnou sílu větru v noci z 18. na 19. ledna letošního roku. Dlouhodobý výpadek elektrického proudu v tmavé noci ještě umocňoval úzkost lesního personálu městských lesů. Mimořádné telefonáty z mobilů v nočním čase (bylo příjemné, že sítě operátorů fungovaly) dávaly tušit něco zlého. Ranním svítáním a pohledem na nejbližší les se nám, obrazně řečeno, podlamovala kolena. Takovou spoušť z nás nikdo ve své lesácké kariéře ještě nezažil.

Nejen do městských lesů Sušice, ale i lesů okolních vtrhla kalamita století. Prvotní odhady po zběžném projetí těch několika volných silnic a cest ukazují nejméně na 10 tis. m³ polomového dříví na majetku města Sušice. Podíl rozlámaného dříví odhadujeme na cca 80 %. Jenomže lesní personál městských lesů není z vody, aby se této přírodní výzvy zalekl. Již okolo osmé hodiny ranní v pátek 19. ledna jsou dohodnuty první nástupy na výpomocí výkonnou lesní technikou. Právě v těchto krizových situacích se ukazuje schopnost, přehled v situaci a hrdost na své povolání těch, které si představitelé města ke správě svého lesního majetku najali. Neděláme si iluze, že vše půjde jako na drátku, plno různých úskalí nás ještě čeká. Nejen zpracování kalamity je důležité, musí se také solidně prodat a dostat za dříví zapláceno. Pak bude následovat likvidace kleslého, zalesnění holin desítky tisíc sazenic a péče o ně. Inu, pracovní perspektivu máme na několik let dopředu zajištěnu.

U sušických městských lesů spadl více jak trojnásobek průměrné roční těžby. V Plzeňském kraji padlo v obecních a soukromých lesích cca 600.000 m³, maximální intenzita poškození kalamitou dosahuje u jednoho vlastníka 40 m³ na 1 ha obhospodařované plochy. Město Sušice (SSL obce s rozšířenou působností) eviduje na spravované ploše lesů (43 tis. ha včetně státních lesů a části Šumavského národního parku) - celkem cca 700.000 m³ kalamity.

O kalamitě jednali také členové regionálního sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů 1. února 2007 v Ujčíně u Kolině. Cenné informace se dozvěděli zejména soukromí majitelé lesů, kteří se dostali před složitý úkol jak zpracovat velkou kalamitu, kde sehnat pomoc, či kam

a za jakou cenu prodávat vytěžené dříví.

Velice si ceníme příspěvku kolegy Šišáka, ředitele Lesů města Prostějova, na konferenci SVOL v Pelhřimově, který navrhl, aby v oblastech nepostížených kalamitou členové SVOL dočasně omezili myšlné těžby, což by bezpochyby přispělo k rychlejšímu odbytu polomového dřeva a udržení cenové hladiny hlavních sortimentů. Pro nás na Šumavě je rychlý odvoz a prodej kalamitního dříví dnes nejdůležitější. V současné situaci přehlcených skladů pil v ČR je každý nevytěžený a nedodaný kmen v nekalamitní oblasti výraznou pomocí. (Bohužel podobný solidární přístup jsme ze strany státní správy ani LČR nezaznamenali.)

Ing. Václav Toman,
předseda regionálního sdružení SVOL
v Plzeňském kraji



Ze zasedání v Ujčíně: starosta Městysy Kolině Pavel Prinz (1. zprava), Libuše Šlajsová z Krajského úřadu v Plzni, členové vedení regionu Václav Toman a Stanislav Janský.

Foto: Ing. Josef Lerch



Větrná smršť zasáhla lesy na Sušicku.
Foto: Ing. Josef Lerch

Hospodařit a využívat potenciál drobných soukromých lesů - ale jak?

„Drobné lesy jsou všeobecně špatně přístupné, silně rozparcelované a nevyužívané. Mnoho vlastníků lesů je vysokého věku, bydlí daleko a práce v lese jsou jim cizí. Ještě větší problémy jsou v lesích ve společném majetku více dědiců. Odborný dohled téměř nefunguje, majitelé lesů se navzájem neznají a neznají ani svého lesníka. To jsou zásadní překážky všech nápadů a návrhů jak v těchto drobných lesích obnovit řádné hospodaření“.

To není popis současného stavu drobných lesů v našich krajích, ale citace z časopisu Wald und Holz (leden 2007), popisující současnou situaci v lesích některých švýcarských kantonů.

Tyto drobné lesy, často na velmi dobrých stanovištích, jsou již léta nevyužívány a netěženy a zásoby dřeva zde stále rostou. V důsledku vysokých cen ropy a oceli národohospodářští experti doporučují zvýšit těžbu dřeva a očekávají v tomto směru od lesníků podnětné návrhy, popřípadě doporučují jako „záračné hochy“ lesní podnikatele.

V kantonu Thurgau, kde je 11.000 ha tj. 56 % lesů o průměrné velikosti 1,2 ha, se dobře osvědčuje zákonem nařízené

sdržení vlastníků lesů do revírů, které musí zaměstnat a samo platit svého lesníka. Za každý hektar lesa platí vlastníka 40 až 50 švýcarských franků ročně (tj. cca 800 Kč). Tyto příspěvky automaticky pomáhají k dosažení jakési „optimalizace vlastnictví“. Seznam majitelů lesa je každoročně aktualizován. Rada starších osob a dědiců lesa, často ve vzdáleném bydlišti, vnímá les již jen jako starost a přítěž a prodává jej těm členům sdružení, kteří mají zájem o hospodaření. Místní lesník - zaměstnanec sdružení - vždy na podzimních setkáních informuje členy o novinkách v lesnické politice a situaci na trhu se dřevem a organizuje společné těžební práce a společný prodej dřeva.

Zavedení povinného sdružení vlastníků drobných lesů do jednoho revíru v rámci obce se výborně osvědčilo, mimo jiné umožnilo i zpřístupnění lesních komplexů a výrazné zvýšení těžeb.

Nebylo by na čase namísto nákladných lesních hospodářských osnov a špatně fungujících státem placených odborných lesních hospodářů uvažovat o podobném řešení i u nás?

Ing. Ctibor Záruba

První kolo příjmu žádostí o dotace z Programu rozvoje venkova se blíží

V letošním roce bude v rámci projektových opatření Programu rozvoje venkova (PRV), vyhlášených v prvním kole příjmu žádostí, rozdělena zemědělcům celková částka téměř 2,3 miliardy Kč. Ministerstvo zemědělství upozorňuje žadatele, aby si již s předstihem začali vyřizovat dokumentaci ke stavebnímu povolení, které bude jednou ze základních povinných příloh projektu.

Jakmile dostane ČR připomínky z Evropské komise, což se očekává zhruba v polovině dubna, připraví ministerstvo k programovému dokumentu úpravu Pravidel pro žadatele, která budou publikována pravděpodobně na přelomu května a června. Příjem žádostí by mohl být zahájen na přelomu června a července. Protože prozatím není možné publikovat podrobné podmínky k předložení projektu, budoucím žadatelům MZe doporučuje využít informací z příruček platných pro Operační program Zemědělství, které jsou k dispozici na internetových stránkách ministerstva. Opatření Programu rozvoje venkova z velké části navazují na dosavadní dotační tituly, podmínky prý budou obdobné.

Pokud jde o lesnictví, vyhlášení příjmu žádostí se letos bude týkat v rámci osy I, zaměřené primárně na zemědělskou veřejnost, opatření I.1.2. Investice do lesů (celkem 373 mil. Kč).

Zde se předpokládají projekty např. na obnovu lesních porostů, investice k pořízení lesnické techniky, modernizace a pořízení technologií ke zpracování a využití zůstatkové biomasy pro energetické a jiné účely, rekonstrukce lesnické infrastruktury např. lesních cest, zařízení upravujících vodní režim v lesích apod.

Co se týče opatření osy II na zalesňování zemědělské půdy na období 2007-2013, v současné době je připravován nový návrh nařízení vlády, který stanovuje podrobné podmínky pro provádění a administraci tohoto opatření. Proti stávajícímu nařízení, které upravovalo podmínky této podpory v letech 2004-2006 v rámci Horizontálního plánu rozvoje venkova ČR, dojde ke třem zásadním změnám: okruh příjemců bude rozšířen i na nájemce, žádosti o dotace na zalesnění či založení porostu rychle rostoucích dřevin budou podávány až po provedení prací v souladu s projektem (nejpozději do 30. 11. 2007), pro účel pěstování porostů rychle rostou-



Každé peníze, které přijdou do systému lesního hospodářství, jsou přínosem.
Foto: Ing. Jan Kalafut

cích dřevin pro energetické využití nebude vyžadován souhlas s odnětím zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu.

Nadále však platí podmínka, že zemědělská půda před zalesněním, popř. založením porostu rychle rostoucích dřevin, musí být registrována v evidenci zemědělské půdy dle uživatelských vztahů (LPIS). Pro účely zalesnění s kulturou orná půda (R), travní porost (T), chmelnice (C), vinice (V), ovocné sady (S) nebo jiná kultu-

ra (O); pro účely založení porostu rychle rostoucích dřevin s kulturou orná půda (R) nebo travní porost (T).

Nový návrh nařízení vlády o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy a na založení porostů rychle rostoucích dřevin na zemědělské půdě určených pro energetické využití by měl být předložen vládě k projednání na začátku 2. pololetí 2007, s předpokládaným termínem nabytí účinnosti koncem 3. čtvrtletí 2007.

(Podle tiskové zprávy MZe
ze dne 29. 3. 2007)

Usnesení konference SVOL k výzvě Hnutí Duha k veřejnosti

SVOL - Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR se usneslo na své VI. celostátní konferenci důrazně odmítnout akci Hnutí Duha vyzývající veřejnost k oslovení ministra zemědělství se žádostí o reformu lesního zákona, která by vedla k zákazu holosečného kácení, k zákazu vysazování smrku a k povinností ponechávat v porostech skupiny stromů k dožití a přirozenému rozkladu.

Zvolený postup, kterým chce hnutí Duha ovlivňovat hospodaření a budoucnost našich lesů, považujeme za naprosto neseriózní a nepřijatelný. V současné době se projednává aktualizace Národního lesnického programu, která logicky předchází případné novelizaci lesního zákona. Tohoto jednání se představitelé Hnutí Duha zúčastňují a mají zde možnost své názory podpořit vědecky podloženými argumenty.

Náš současný zákon o lesích - zcela bezpochyby jeden z nejpřísnějších v Evropě - respektuje základní požadavky na lesy a to i z hlediska ochrany půdy a biodiverzity. Lesníci tento zákon plně respektují, což prokazují již nejméně 50 let rostoucí zásoby dřeva a zejména dlouhodobě se zvyšující zastoupení listnatých dřevin v našich lesích. Změnit způsob obhospodařování lesů není úkolem na jeden rok, vždy jde o záležitost dlouhodobou, ale vývoj v lesním hospodářství za posledních 15-20 let jednoznačně prokazuje neopodstatněnost a nesmyslnost akce hnutí Duha, která směřuje pouze k matení veřejnosti a zkreslování skutečného stavu našich lesů. Při navrhování změn v obhospodařování lesů je nutno brát v úvahu nejen hlediska biologická, ale i dopady těchto změn na hospodářství, a je nutno také zodpovědět otázku, jaké budou ekonomické dopady navrhovaných změn na ekonomiku vlastníků a správců lesů, případně, jak budou tyto negativní ekonomické dopady podobných návrhů vlastníků nahrazeny.

My, vlastníci a správci obecních a soukromých majetků v České republice plně respektujeme zásady trvale udržitelného hospodaření a stanovisko orgánů Evropské unie hodnotící les jako významnou složku pro rozvoj venkova a deklarující jeho multifunkční poslání spočívající na 3 rovnocenných pilířích - ekonomickém, ekologickém a sociálním, přičemž žádná z těchto funkcí nesmí být potlačována. Na těchto principech jsme ochotni o budoucnosti našich lesů s kýmkoli diskutovat.

Pelhřimov, 29.3.2007

Zájemci o členství ve SVOL jsou vítáni. Pro další informace se obraťte na naši kancelář v Pelhřimově, nebo navštivte webovou stránku www.svol.cz

Vydává: Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR, K Silu 1980, 393 01 Pelhřimov, IČO 45035652, tel./fax: 565 324 203, e-mail: info@svol.cz, vychází 3x ročně v nákladu 2000 ks. Odpovědný redaktor: Marie Růžková; za obsah příspěvků ručí autoři. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod evidenčním číslem MK ČR E 17027.